

Sygn. akt VI GC 337/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Michalina Sanecka

Protokolant: st. sekr. sądowy Halina Ramska

po rozpoznaniu w dniu 16 czerwca 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółki z o.o. z/s w R.

przeciwko : M. P.

o zapłatę

Utrzymuje w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia

9 kwietnia 2013 r, sygn. akt VI GNc 89/13.

Sygn. akt VI GC 337/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 16 czerwca 2014 r.

Powód (...) Sp. z o.o. z/s R. pozwem z dnia 18 lutego 2013 r. wniósł o zasądzenie od pozwanej M. P. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) w R. kwoty 300.000,00 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotnej stopy lombardowej rocznie od dnia 10 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, iż M. P. wystawiła weksel własny z klauzulą bez protestu na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z/s R. na kwotę 300.000,00 zł z terminem płatności na dzień 9 grudnia 2011 r. Pozwana nie wykupiła weksla w terminie a powyższe wezwanie pozostało bez odpowiedzi. Do dnia wniesienia pozwu pozwana nie uiściła sumy wekslowej.

Dnia 9 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w R.VI Wydział Gospodarczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym nakazując pozwanej aby zapłaciła powodowi kwotę 300.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania.

Pismem z dnia 30 kwietnia 2013 r. pozwana wniosła zarzuty od powyższego nakazu zapłaty wnosząc o uchylenie w całości nakazu zapłaty oraz o oddalenie powództwa w całości. Ponadto wniosła o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu oraz o wstrzymanie rygoru natychmiastowej wykonalności nakazu zapłaty na podstawie art. 492 §3 zd. 2 k.p.c.

W uzasadnieniu zarzutów pozwana wskazała, iż przedmiotowa Umowa współpracy stanowi umowę pożyczki gdyż jej sensem było przeniesienie własności określonej ilości pieniędzy z terminem zwrotu. Ponadto pozwana zarzuciła, iż

określone w § 6 odszkodowanie zabezpieczone wekslem in Blanco jest karą umowną. Ponadto pozwana podniosła, iż w związku ze spłatą zobowiązania wynikającego z umowy po terminie powód nie poniósł żadnej szkody wobec tego roszczenie o odszkodowanie nie stało się wymagalne dnia 10 grudnia 2011 r. w związku z czym samo roszczenie główne jak i żądanie odsetek jest całkowicie nieuzasadnione. Według pozwanej, zobowiązanie do zapłaty kwoty 300.000,00 zł opisanej w § 6 umowy nigdy nie powstało ponieważ jego podstawą jest zapis umowny prawnie bezskuteczny bowiem zobowiązanie wynikające z umowy jest zobowiązaniem pieniężnym – umową pożyczki w związku z czym kara umowna wynikająca z § 6 przedmiotowej umowy jest zapisem bezskutecznym niezgodnym z art. 483 k.c. Odnosząc się do charakteru prawnego wystawionego weksla pozwana naprowadziła, iż nawet jeśli powodowi przysługuje roszczenie które określa jako odszkodowanie to roszczenie tego rodzaju jako bezterminowe staje się wymagalne dopiero z chwilą jego zgłoszenia a powód nigdy takiego roszczenia do pozwanej nie zgłaszał. Mając na uwadze powyższe skoro zobowiązanie podstawowe nie powstało to roszczenie oparte na wekslu który miał zabezpieczać to roszczenie również nie mogło powstać a zatem roszczenie na nim oparte jest bezzasadne.

Wniosek o wstrzymanie rygoru natychmiastowej wykonalności nakazu zapłaty pozwana uzasadniła tym, iż skierowanie takiego tytułu do egzekucji spowodowałoby dla pozwanej poważną szkodą w sytuacji gdy roszczenie zawarte w pozwie jest całkowicie bezzasadne.

W odpowiedzi na powyższe powód podtrzymał wszystkie swoje twierdzenia i wnioski zawarte w pozwie. Podniósł, iż roszczenie o zapłatę kwoty 300.000,00 zł wynika z weksla gwarancyjnego stanowiącego zabezpieczenie umowy udzielenia kredytu kupieckiego na rozbudowę poprzez skonkretyzowany cel wskazany w tejże umowie a polegający na zakupie artykułów handlowych u powoda czego pozwana nigdy nie wykonała, W związku z tym wywody pozwanej wskazujące, iż przedmiotową umowę wykonała i zwróciła kwotę kredytu są bezpodstawne bowiem nie zakupiła u powoda towaru do czego była zobowiązana a tym samym spowodowała szkodę w postaci utraty zysków u powoda. Natomiast weksel załączony do umowy zabezpieczał odszkodowanie jakie mogło powstać z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania. Ponadto zdaniem powoda kwota wynikająca z umowy kredytu kupieckiego nie została spłacona, bowiem przedmiotowe zobowiązanie zostało spłacone jedynie do kwoty określonej w tytule przelewu z dnia 31 sierpnia 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 9 czerwca 2011 r. pozwana M. P. prowadząca działalność gospodarczą pod firmą (...) w R. wystawiła weksel własny z klauzulą bez protestu na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z/s R. na kwotę 300.000,00 zł z terminem płatności na dzień 9 grudnia 2011 r. Dnia 10 czerwca 2011 r. powód zawarł z pozwaną Umowę współpracy na podstawie której udzielił pozwanej kredytu kupieckiego na rozbudowę firmy w kwocie 166.100,00 zł na zakup artykułów handlowych będących tylko i wyłącznie w ofercie sprzedającego i innych firm współpracujących wskazanych przez sprzedającego znajdujących się w obrocie na terenie UE (m. in. na zakup materiałów budowlanych, art. spożywczych i innych). Natomiast zgodnie z § 6 w/w umowy w przypadku braku spłaty kredytu kupieckiego w terminie do dnia 9 grudnia 2011 r. udzielającemu kredytu kupieckiego przysługiwać będzie odszkodowanie w kwocie 300.000,00 zł zabezpieczone przedmiotowym wekslem in blanco.

Dowód: weksel własny z dnia 9 czerwca 2011 r., Umowa współpracy z dnia 10 czerwca 2011 r.

Pismem z dnia 9 grudnia 2011 r. strony zawarły Aneks do przedmiotowej Umowy współpracy z dnia 10 czerwca 2011 r. zmieniając § 3 poprzez określenie nowego (końcowego) terminu spłaty kredytu kupieckiego nie później jednak niż do dnia 30 czerwca 2012 r. (§1 Aneksu do umowy z dnia 9 grudnia 2011 r.). Natomiast zgodnie z § 2 w/w Aneksu pozostałe uzgodnienia umowy zawartej dnia 10 czerwca 2012 r. pozostały bez zmian.

Dowód: Aneks do Umowy współpracy z dnia 9 grudnia 2011 r.

W związku z poniesieniem przez powoda szkody w postaci utraty zysków poprzez nienależyte wywiązywanie się z umowy przez pozwaną, która zgodnie z § 1 przedmiotowej Umowy współpracy zobowiązana była przeznaczyć kwotę udzielonego kredytu kupieckiego na zakup artykułów handlowych będących w ofercie sprzedającego jak i u innych firm

współpracujących wskazanych przez powoda oraz w związku z brakiem spłaty kwoty udzielonego kredytu kupieckiego w terminie określonym w § 1 Aneksu do w/w umowy, powód dnia 20 lipca 2012 r. wezwał pozwaną do wykupienia weksła in blanco w terminie do 1 sierpnia 2012 r. Powyższe wezwanie pozostało bez odpowiedzi. Pozwana dnia 25 lipca 2012 r. wystosowała do powoda pismo mające na celu polubowne rozwiązanie współpracy w zakresie m. in. umowy z dnia 10 czerwca 2011 r. bez naliczania kar w postaci wpłaty kwoty 40.000,00 zł do dnia 31 lipca 2012 r. oraz zwolnienie z hipoteki działki objętej KW (...) oraz wpłacenie pozostałej kwoty 210.000,00 zł do dnia 31 sierpnia 2012 r. Dnia 31 sierpnia 2012 r. pozwana przelała na konto pozwanego kwotę 50.000,00 zł tytułem spłaty kredytu kupieckiego wynikającego z przedmiotowej Umowy współpracy oraz kwotę 50.000,00 zł tytułem spłaty kwoty wynikającej z kolejnej umowy zawartej z powodem z dnia 21 grudnia 2011 r.

Dowód: Umowa o współpracy z dnia 10 czerwca 2011 r., Aneks do Umowy współpracy z dnia 9 grudnia 2011 r., wezwanie do wykupienia weksła wraz z potwierdzeniem nadania z dnia 20 lipca 2012 r., pismo pozwanej do powoda z dnia 25 lipca 2012 r., w sprawie spłaty zadłużenia kredytów kupieckich w tym kredytu z dnia 10 czerwca 2011 r. potwierdzenia przelewu z dnia 31 sierpnia 2012 r.

Do dnia wniesienia pozwu pozwana nie uiściła kwoty sumy wekslowej.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów. Dokumentom tym Sąd przyznał walor wiarygodności bowiem ich prawdziwość nie budziła wątpliwości a nadto nie były kwestionowane przez stronę pozwaną.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Na wstępie należy podkreślić, że zobowiązanie wekslowe, wynikające z weksła własnego, niezupełnego, wystawionego i wręczonego remitentowi w związku z zawarciem określonego stosunku prawnego, powstaje w zakresie wyznaczonym treścią nadaną mu wskutek jego uzupełnienia, z chwilą wręczenia. Ma ono charakter samodzielny i abstrakcyjny, niezwiązany z podstawą prawną przyjęcia zobowiązania. W dacie wydania jest nieukształtowane, co zakłada upoważnienie do jego ukształtowania przez każdorazowego posiadacza. Z chwilą całkowitego wypełnienia weksła in blanco powstaje bezwarunkowe, nadające się do realizacji zobowiązanie wekslowe określonej treści. Posiadaczowi takiego weksła, będącemu pierwszym wierzycielem przysługuje w odniesieniu do wystawcy, zarówno roszczenie ze stosunku podstawowego jak i z weksła z tym, że tylko raz może on uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności i do niego należy wybór roszczenia. (po. Postanowienie SN z 13.02.2009 r., II CSK 452/08, LEX nr 599754; wyrok SN z 30.10.2008 r., IV CSK 238/08, LEX 590265; wyrok SN z 19.12.2007 r., V CSK 323/07, LEX 361457; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 20.08.2008 r., I ACa 521/08, LEX 466426).

Należy również wskazać, że spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego może przenieść się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego (podstawowego) na skutek zarzutów wniesionych od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksła (art. 10 Prawa wekslowego). Strony zatem mogą powoływać podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego ich stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego. Jednakże art. 10 Prawa wekslowego nie ma na celu podważania abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego. Jego istotą jest brak konieczności wykazania przez wierzyciela wekslowego istnienia podstawy tego zobowiązania w stosunku cywilnoprawnym łączącym wystawcę i odbiorcę weksła (remitenta). Powyższy przepis pozwala jedynie na złagodzenie odpowiedzialności dłużników wekslowych przez umożliwienie im odwołania się w drodze wyjątku do stosunku osobistego łączącego wystawcę weksła i remitenta w drodze zarzutów dopuszczonych przez prawo wekslowe. Ich konstrukcja wpływa na rozkład ciężaru dowodu w procesie, w którym powód dochodzi należności z weksła. Przepis ten jednak obciąża dłużnika wekslowego ciężarem udowodnienia okoliczności wymienionych w w/w przepisie (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z 14.03.1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997/124, LEX 30152; wyrok SN z 23.10.2008 r., V CSK 71/08, LEX nr 485921; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 29.08.2007 r., I ACa 442/07, LEX nr 446721;).

Mając na uwadze powyższe rozważania należy wskazać, że w niniejszej sprawie powód składając pozew jako podstawę prawną dochodzonej należności wskazał zobowiązanie wekslowe. W sprawie nie było kwestionowane podpisanie

przez pozwaną weksla gwarancyjnego in blanco dnia 9 czerwca 2011 r. jak też wypełnienie przez powoda weksla dnia 20 lipca 2012 r. Wystawiony przez pozwaną weksel in blanco miał gwarantować zapłatę odszkodowania jakie mogło powstać z tytułu nienależytego wykonania Umowy współpracy z dnia 10 czerwca 2011 r. tj. w przypadku braku spłaty kredytu kupieckiego w terminie do dnia 9 grudnia 2012 r. W związku z wniesieniem przez pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty spór pomiędzy stronami przeniósł się ze stosunku wekslowego również na stosunek podstawowy tj. na Umowę współpracy. Pozwana podniosła, iż zapis umowny który stanowi podstawę zobowiązania do zapłaty kwoty 300.000,00 zł jest prawnie bezskuteczny bowiem w § 6 przedmiotowej Umowy współpracy została zastrzeżona kara umowna, którą to powód określa jako odszkodowanie na wypadek niespłacenia kwoty zobowiązania, które to zobowiązanie z kolei według pozwanej należy traktować jako pożyczkę którą pozwana jak podnosi spłaciła. Pozwana nadto przywołała w swoich zarzutach wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 marca 2005 r. sygn. akt I ACa 1413/2004 naprowadzający, iż udowodnienie przez pozwanego w postępowaniu opartym na wekslu gwarancyjnym in blanco nieistnienia zobowiązania ze stosunku podstawowego, powoduje upadek roszczenia opartego na wekslu.

Zdaniem Sądu Okręgowego biorąc pod uwagę zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwana nie wykazała nieistnienia zobowiązania ze stosunku podstawowego oraz nie podważyła skutecznie ważności wystawionego przez siebie weksla. Zgodnie z art. 6 k.c. to na pozwanym właśnie spoczywa ciężar dowodzenia w niniejszej sprawie zwłaszcza, iż nie ma podstaw aby ciężar dowodzenia okoliczności ze stosunku podstawowego uzasadniających uzupełnienie weksla przerzucać na wierzyciela wekslowego. Tym bardziej okoliczności takie nie powinny być badane przez sąd z urzędu. (wyrok SA w Poznaniu z dnia 2.03.2005 r. I ACa 1413/04 LEX nr 166828).

Odnosząc się do stosunku podstawowego tj. Umowy współpracy strona powodowa wskazywała na niewykonanie przez pozwaną przedmiotowej umowy a to poprzez niewypełnienie postanowień § 1 przedmiotowej Umowy współpracy zgodnie z którym to zapisem, pozwana zobligowana była do przeznaczenia kwoty kredytu kupieckiego na skonkretyzowany cel w postaci zakupu towarów handlowych u powoda i innych firm współpracujących wskazanych przez niego oraz nie spłaciła w terminie kwoty udzielonego kredytu kupieckiego. Pozwana nie odniosła się do powyższych okoliczności, nie przedstawiła także dowodu przeciwnego w związku z powyższym Sąd uznał te okoliczności za przyznane. Ponadto z dołączonych do zarzutów od nakazu zapłaty potwierdzeń przelewu z dnia 31 sierpnia 2012 r. oraz pisma pozwanej do powoda z dnia 25 lipca 2012 r. dot. spłaty zadłużenia w tym kredytu kupieckiego z dnia 10 czerwca 2011 r. wynika, iż pozwana nie spłaciła w terminie zaciągniętego zobowiązania oraz miała świadomość istnienia długu wobec powoda. Ponadto spłacając po terminie wskazanym w Aneksie do Umowy współpracy z dnia 9 grudnia 2011 r., kwotę kredytu kupieckiego w wysokości 50.000,00 zł widniejącą na przelewie z dnia 31 sierpnia 2012 r. pozwana poprzez częściową zapłatę żądanej przez powoda kwoty w sposób dorozumiany uznała roszczenie. Wobec tego jej twierdzenia o wykonaniu umowy i spłacie zobowiązania są chybione. Bezasadne jest także traktowanie wynikającej z § 6 należności przysługującej powodowi jako kary umownej, bowiem w sposób oczywisty opierając się na wykładni literalnej i celowościowej uznać należy, iż w niniejszym przypadku mamy do czynienia z odszkodowaniem zabezpieczonym poprzez wystawiony przez pozwaną weksel in blanco. Pozwana nie zakwestionowała także twierdzeń powoda odnośnie celu wydatkowanej przez nią kwoty kredytu kupieckiego.

Należy tutaj jeszcze raz zaznaczyć, że to pozwana winna udowodnić, że weksel został wypełniony niezgodnie z przepisami prawa tj. z art. 10 i 17 Prawa wekslowego oraz winna podważyć skuteczność jego wypełnienia. Pozwana okoliczności tej nie wykazała, przedstawiła jedynie własne twierdzenia na temat stosunku podstawowego łączącego strony. Dodać należy, iż wywody pozwanej dotyczące; kwalifikacji prawnej zawartej z powodem Umowy współpracy, określenia przysługującej powodowi należności czy też spełnienia zobowiązania, świadczą jedynie o odmiennym od powoda przekonaniu pozwanej ale nie o jego słuszności. Powód w pozwie nie musiał przedstawiać żadnego wyliczenia swej należności wystarczyło, iż przedstawił posiadany przez siebie weksel. Dopiero po złożeniu zarzutów od nakazu zapłaty przez pozwaną, która powołała się na nieistnienie stosunku podstawowego, powód zobowiązany był do określenia z czego wynika dochodzona pozwem kwota co uczynił w piśmie z dnia 28 października 2013 r. Pozwana natomiast nie przedstawiła własnych wyliczeń nie odnosząc się w dalszym postępowaniu do twierdzeń powoda dotyczących jak i wyliczonych kwot jak i zarzutów dotyczących nienależytego wykonania zobowiązania.

Mając na uwadze powyższe oraz fakt nie sprostania przez pozwaną ciężarowi dowodzenia Sąd Okręgowy na mocy art. 496 k.p.c. utrzymał w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 9 kwietnia 2013 r., o czym orzekł w sentencji postanowienia.